

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 49/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 277/2014 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TyVL 18/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Mika Mänttari ja hallitussihteeri Tiina Muinonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- tiimipäällikkö Kirsi Karvala, Työterveyslaitos
- puheenjohtaja Jaakko Hannula, Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta

- ylituomari Juha Pystynen, Vakuutusosasto
- toimitusjohtaja Jussi Kauma ja lakiasiaintoimittaja Kirsi Pohjolainen, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto TVL
- toimitusjohtaja Juha Mikkola, Vakuutus-kuntoutus VKK ry
- lakimies Paula Ilveskivi, Akava ry
- lainopillinen asiamies Mikko Nyssölä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Lea Mäntyniemi, Finanssialan Keskusliitto
- päälakimies Timo Koskinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaali- ja terveystoimittaja Riitta Työläjä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- lakimies Henrik Gustafsson, Vammaisfoorumi ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Valtiokonttori
- Kunnallinen työmarkkinalaitos
- Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi työtapaturma- ja ammattitautilaki. Lailla uudistettaisiin nykyisen tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön rakenne kokonai-

suudessaan. Lainsäädännön sisältö saatettaisiin vastaamaan työelämän muuttuneita olosuhteita ja perustuslain nykylainsäädännölle asettamia

vaatimuksia muun muassa säädöstasosta ja valtuutussäännöksistä.

Työ- ja virkasuhteeseen liittyvän pakollisen työtapaturma- ja ammattitautiturvan sisällöstä säädettäisiin ehdotettavassa laissa, joka korvaisi nykyiset tapaturmavakuutuslain, ammattitautilain ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain. Yrittäjätöön vakuuttaminen perustuisi edelleen vapaaehtoisuuteen, mutta vakuutuksen saadakseen yrittäjän tulisi lähtökohtaisesti olla vakuuttanut itsensä yrittäjän eläkelain mukaisella vakuutuksella.

Laissa nykyisten säännösten sanamuotoja selkityttäisiin ja täsmennettäisiin. Oikeus- ja korvauskäytännön varassa olevia tulkintoja ja periaatteita kirjattaisiin lakiin, jolloin laista kävisivät ilmi yksilön oikeudet ja velvollisuudet kuten perustuslaki edellyttää. Laki sisältäisi nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset muun muassa niistä olosuhteista, joissa sattunut tapaturma tai ilmennyt ammattitauti korvattaisiin.

Laissa myös määriteltäisiin, mitä tapaturmalla laissa tarkoitettaisiin, sekä säädettäisiin korvausoikeudellisesti keskeisestä lääketieteellisen syy-yhteyden vaatimuksesta. Osana harmaan talouden torjuntaan liittyviä toimenpiteitä lakiin sisällytettäisiin säännökset tapaturmavakuuttamisen valvonnasta.

Rikoslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös tapaturmavakuutusmaksupetoksesta. Vakuuttamisen valvontaan ja korvausten yhteensovittamiseen liittyen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä muutoksia muun muassa työeläkelakeihin. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia työtapaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmän perusrakenteisiin, kuten järjestelmän rahoitukseen tai toimeenpanon järjestämiseen.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Haittarahan kerta-korvauksen laskentaa koskeva muutos on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan niin pian kuin mahdollista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että pitkään valmisteltavana ollut työtapaturmia ja ammattitauteja koskeva lainsäädäntö nyt uudistetaan. Uudistus selkeyttää ja ajantasaistaa nykyistä, eri laeissa hajallaan olevaa sääntelyä. Lainsäädännön rakenne on aikaisempaa selkeämpi, kun kolme erillistä lakia korvataan yhdellä lailla. Perustuslain sääntelylle asettamat vaatimukset on aiempaa paremmin otettu huomioon, jolloin osapuolten oikeudet ja velvollisuudet käyvät laista ilmi selkeämmin kuin voimassaolevasta laista. Uudistettu lainsäädäntö ei muuta työtapaturma- tai ammattitautivakuuttamista koskevan järjestelmän perusrakenteita kuten sen rahoittamista tai toimeenpanoa. Myöskään korvausten tasoon ei ehdoteta merkittäviä muutoksia.

Valiokunta pitää hyvänä, että uudistuksessa on otettu huomioon työelämässä tapahtuneet muutokset, kuten etätöiden ja matkustuksen lisääntyminen työssä. Valiokunta pitää myös

merkittävänä, että korvausasian käsittelyn joutuisuutta pyritään lisäämään muun muassa säätämällä seitsemän arkipäivän aika, jonka kuluessa vakuutuslaitoksen on viimeistään aloitettava korvausasian selvittäminen. Määräaika, jonka kuluessa päätös tulee antaa, lyhenee kolmesta kuukaudesta yhteen kuukauteen siitä, kun vakuutuslaitos on saanut asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Lisäksi vahingoittuneen ja työnantajan velvollisuudeksi tulee omalla toiminnallaan edistää korvausasian käsittelyä.

Nykyisen lainsäädännön aikana oikeus- ja korvauskäytännön nojalla syntyneitä tulkintoja kirjataan nyt monilta osin lakiin. Laissa säädetään nykyistä yksityiskohtaisemmin muun muassa olosuhteista, joissa sattunut työtapaturma ja ilmennyt ammattitauti korvataan. Samoin laissa säädetään korvausoikeudellisesti merkittävän lääketieteellisen syy-yhteyden arvioinnista. Korvaamista koskevien periaatteiden käydessä selkeämmin ilmi laista, järjestelmän avoimuus

lisääntyä ja päätösten perusteet tulevat ymmärrettävimmiksi.

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitetyin huomautuksin sekä lähinnä lakiteknisin muutosehdotuksin.

Soveltamisala

Lakiehdotus koskee ansiotarkoituksessa tehtyä työtä. Soveltamisala työntekijöiden osalta on rajattu työ- ja virkasuhteessa tehtävään työhön. Yrittäjille tapaturmavakuutuksen ottaminen säilyy edelleen vapaaehtoisena. Yrittäjänä pidetään henkilöä, jolla on velvollisuus ottaa itselleen yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus. Tältä osin lakiehdotus selkeyttää yrittäjän sosiaaliturvaa.

Soveltamisala rajaa tietyt erityisryhmät tapaturmavakuuslain ulkopuolelle. Tällaisia ovat omaishoitajat, perhehoitajat samoin kuin kuntouttavaan työtoimintaan sekä vammaisten työtoimintaan osallistuvat henkilöt, jotka eivät tee työtä työsuhteessa. Näiden henkilöryhmien osalta on valmisteltavana erillislaki, jolla heidät saatetaan pakollisen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen pakollisen vakuutuksen piiriin. Lisäksi selvitetään heitä koskevan tapaturmavakuuttamisen muutostarpeet sekä se, olisiko tarkoituksenmukaista vakuuttaa heidät yhdessä vakuutuslaitoksessa. Valiokunta huomauttaa, että nämä muutokset tulee saada voimaan samanaikaisesti nyt hyväksyttävän lainsäädännön kanssa.

Ammattisotilaat kuuluvat valtion virkamiehinä lakiehdotuksen soveltamisalaan. Sen sijaan siviili- sekä sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä oleville valmistellaan parhaillaan erillistä työtapaturma- ja ammattitautilakia. Myös sotilastapaturmalakia on tarkoitus uudistaa samassa yhteydessä.

Ammatillinen kuntoutus

Valiokunta pitää erityisen hyvänä, että ammatillista kuntoutusta pyritään tehostamaan. Jos vahingoittuneen työkyvyttömyys pitkittyy, vakuutuslaitoksen on kolmen kuukauden määräajassa arvioitava tarve kuntoutuksen aloittamiseen ja sen jälkeen vähintään kolmen kuukau-

den välein uudistettava arviointi. Lisäksi laki velvoittaa vakuutuslaitoksen seuraamaan kuntoutusasian selvittelyn edistymistä. Valiokunnan näkemyksen mukaan on tärkeää, että kuntoutustarve tunnistetaan mahdollisimman varhain, vahingoittuneelle löydetään soveltuva kuntoutuskeino ja kuntoutuksen etenemistä aktiivisesti seurataan. Kuntoutuksen sisältöä koskevat säännökset sisällytetään lakiin pitkälti nykyisen sisältöisinä tekemättä merkittäviä muutoksia nykyiseen soveltamiskäytäntöön.

Haittaraha

Uuden lain mukaan haittaluokissa 1–5 korvaus maksettaisiin jatkossa aina kertakorvauksena. Kertakorvauksena maksettava haittaraha tullaan jatkossa laskemaan samojen laskentaperusteiden mukaan sekä miehille että naisille. Myös voimassa olevaa tapaturmavakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi tältä osin jo huhtikuun alusta, koska nykyinen sääntely, jonka mukaan haittaraha on miehille pienempi lyhyemmän elinajanodotteen vuoksi, ei ole EU:n tasa-arvo-direktiivien mukainen. Euroopan Unionin tuomioistuimen ratkaisun C-318/13 antamisen jälkeen on selvää, ettei haittarahan kertakorvaus voi olla sukupuolesta riippuvainen. Muutos johtaa myös takautuvien lisäkorvausten maksamiseen tapauksissa, joissa kertakorvaus on maksettu EU-tuomioistuimen tuomion antamisen jälkeen. Valiokunta on ottanut kantaa miesten ja naisten haittarahan erilaiseen laskentaperusteeseen mietinnössään 55/2009, jossa valiokunta totesi, että haittarahan erilaisista laskentaperusteista on syytä luopua ja sukupuolineutraalien laskentaperusteiden voidaan katsoa muutoinkin soveltuvan paremmin lakisääteisen sosiaalivakuutuksen luonteeseen.

Muutoksenhaku

Vakuutusyhtiön päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Muutoksenhakulautakunnan päätöksestä voi valittaa vakuutusosoikeuteen. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutusosoikeudessa hallintolainkäyttölakia. Vakuutusosoikeuden päätök-

sestä on mahdollista valittaa rajoitetusti korkeimpaan oikeuteen. Valitus edellyttää aina valitusluvan myöntämistä. Asian käsittely korkeimmassa oikeudessa on riita-asian käsittelyä ja sovellettaviksi tulevat oikeudenkäymiskaaren säännökset.

Sosiaalivakuutusta koskeissa asioissa muutoksenhaku tapahtuu hallintolainkäyttöä koskevien säännösten mukaisesti ja ylin muutoksenhakuaste on korkein hallinto-oikeus. Työtapa-turma-asioissa muutoksenhaun prosessisäännökset muuttuvat vakuutus-oikeuden jälkeen hallintolainkäytöstä siviiliprosessiksi. Tällöin esimerkiksi näytön hankkimista sekä kulujen korvaamista koskevat periaatteet muuttuvat kesken muutoksenhaun. Valiokunta katsoo, että muutoksenhakutien tarkoituksenmukaisuutta olisi tarpeen arvioida.

Kosteusvaurioista aiheutuneet sairaudet

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on erillisessä kolmikantaisessa valmisteluryhmässä selvitetty työpaikan vaihdoksen tukemista päivärahatyyppisellä etudella tilanteessa, jossa työntekijä ei pysty työskentelemään omalla työpaikallaan sen kosteusvauriosta johtuvien terveydellisten ongelmien vuoksi, vaikka hänellä ei ole todettu laissa tarkoitettua ammattitautia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valmisteltavana oli ollut luonnos määräaikaisesta kokeiluluontoisesta laista, jonka mukaan tietyillä ehdoilla työntekijälle, joka on työkokeilussa tai työhönvalmennuksessa muulla kuin omalla työnantajallaan, olisi voitu maksaa enintään kuuden kuukauden ajalta etuutta. Osapuolet eivät kuitenkaan päässeet sellaiseen yhteisymmärrykseen, jonka pohjalta olisi voitu jatkaa valmistelua.

Valiokunta toteaa, että henkilöt, jotka eivät voi tehdä työtään työpaikalla olevien kosteusvauriomikrobien vuoksi, jäävät useimmiten kaikkien toimeentuloa turvaavien järjestelmien ulkopuolelle. He eivät ole työkyvyttömiä, sairauspäivärahaa maksetaan vain määräajan ja heidän työnhakuaan rajoittaa altistuminen kosteusvauriomikrobeille. Kuten työelämä- ja tasa-arvovaliokuntakin toteaa, työkyvyn menetys ei

tällöin liity itse työn tekemiseen vaan esimerkiksi rakennukseen, jossa työnteke tapahtuu.

Altistukseen liittyvät terveydelliset ongelmat ovat varsin yleisiä, mutta tiedot niiden täsmällisistä aiheuttajista ovat edelleen puutteellisia. Suuri osa tapauksista on sellaisia, joissa taudin aiheuttajat eivät ole yksiselitteisesti mitattavissa ja todettavissa. Valiokunta ei pidä tilannetta sairastuneiden kannalta tyydyttävänä. Valiokunta katsoo, että valmistelutyötä kosteusvauriomikrobeille altistuneiden henkilöiden aseman parantamiseksi on syytä jatkaa, jotta sairastuneiden mahdollisuudet tehdä ammattiaan vastaavaa työtä turvataan.

Työtatapaturmien ja ammattitautien ehkäisy

Suomessa sattuu työntekijöille vuosittain noin 125 000 työtatapaturmaa ja yrittäjille noin 7 000. Työtatapaturmien ehkäisyssä keskeinen säännöstö sisältyy työturvallisuuslakiin ja sen noudattamisen valvonta työsuojelun valvonnasta annettuun lakiin. Ammattitauteja ja ammattitautiepäilyjä todetaan vuosittain noin 4 000. Valiokunta pitää tärkeänä, että työtatapaturmista ja ammattitauodeista aiheutuvaa työkyvyttömyyttä pyritään tehokkaasti ehkäisemään ennakolta. Valiokunta toteaa lisäksi, että ammattitautien rinnalla muiden työhön liittyvien sairauksien vaikutus työkykyyn ja kansanterveyteen on vielä merkityksellisempää. Tästä syystä työkyvyttömyyden ehkäisyn kannalta tuki- ja liikuntaelinsairauksiin ja mielenterveydellisiin ongelmiin johtaviin tekijöihin on keskeistä puuttua myös työelämässä.

Tiedottaminen

Valiokunta toteaa, että uudesta lainsäädännöstä aiheutuu lakia toimeenpaneville vakuutuslaitoksille paljon tietojärjestelmien muutoksia ja hallinnollista työtä. Uuden lainsäädännön toimeenpano vaatii myös mittavaa koulutustoimintaa. Koska vanhaa lakia sovelletaan työtatapaturmiin ja ammattitauteihin, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 2016, sovelletaan kahta lakia pitkään rinnakkain. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että uudistuksesta tiedotetaan riittävästi vakuutuksenottajille ja vakuutetuille.

Yksityiskohtaiset perustelut

Hallituksen esitys sisältää useita lakiehdotuksia, joita ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla myös hallituksen esityksessä laiksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 278/2014 vp). Jälkimmäisessä hallituksen esityksessä on otettu huomioon tässä hallituksen esityksessä ehdotetut sanamuodot kyseisissä säännöksissä ja niiden lisäksi tehty muita muutoksia. Tästä syystä valiokunta ehdottaa tämän esityksen yhteydessä 3.—6. sekä 9.—13. lakiehdotukset hylättäviksi.

1.lakiehdotus

8 §. *Työntekijänä tehtävä työ.* Pykälän 2 kohdassa mainittu kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettu laki (951/1977) on kumottu lailla kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain kumoamisesta (1002/2014), joten maininta tästä laista tulee poistaa pykälän 2 kohdasta.

62 §. *Päivärahasta tehtävä palkansaajamaksujen vähennys.* Päivärahasta tehtävää palkansaajamaksun vähennystä koskevasta pykälästä on jäänyt pois päivärahan suuruisena päiväraha-kaudella eli vuoden ajan vahinkotapahtuman sattumisesta lukien maksettava kuntoutusraha. Palkansaajamaksuvähennyksen osalta ei ole ollut tarkoitus muuttaa nykytilaa, joten pykälää ehdotetaan korjattavaksi siten, että vähennys tehdään myös päivärahan suuruisena maksettavasta kuntoutusrahasta. Pykälään ehdotetaan siten lisättäväksi 3 momentti, jossa päivärahan suuruisena maksettavaan kuntoutusrahaan sovelletaan mitä 1 ja 2 momentissa säädetään päivärahasta. Vastaavaa ilmaisua "päivärahan suuruinen kuntoutusraha" käytetään myös 135 §:n 2 momentissa.

89 §. *Ammatillinen kuntoutus.* Pykälän 3 momentin 3 kohdassa mainittu työhönvalmennus "työklินิกassa tai muussa vastaavassa laitoksessa" ehdotetaan poistettavaksi. Työklินิกka -termi on vanhentunut eikä työhönvalmennusta enää toteuteta vahinkovakuuttajan korvaamassa kun-

toutuksessa. Sanamuoto työhönvalmennus entisessä tai uudessa työssä kattaa käytössä olevat toimenpiteet.

221 §. *Nimenkirjoitusoikeus, kirjanpito ja tilinpäätös sekä tilintarkastajat.* Tapaturmavakuutuskeskusta koskevan pykälän 3 momentissa ehdotetaan korjattavaksi siihen erehdyksessä kirjoitettu "hallitus valitsee" muotoon "yleiskokous valitsee". Yleiskokousta koskevassa 215 §:n 2 momentin 5 kohdassa on myös mainittu tämä yleiskokouksen tehtävä.

225 §. *Hallituksen jäsenen vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi, koska siitä on epähuomiossa jäänyt pois Tapaturmavakuutuskeskuksen toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säättäminen. Koska toimitusjohtaja ei ole työsuhteessa Tapaturmavakuutuskeskukseen vaan on sen toimielin, jolle on laissa säädetty omat tehtävänsä, on tarkoituksenmukaista, että toimitusjohtajan vahingonkorvausvastuusta säädetään vastaavasti kuin hallituksen osalta ehdotetaan säädettäväksi. Pykälä koskee muuta kuin virkavastuusta johtuvaa vahingonkorvausvelvollisuutta.

7. lakiehdotus

Valiokunta ehdottaa 7. lakiehdotusta muutettavaksi, koska siinä muutettaviksi ehdotetut pykälät ovat lopullisessa sanamuodossaan hallituksen esityksessä HE 278/2014 vp lukuun ottamatta 26 §:ää, joka ehdotetaan hyväksyttäväksi tämän esityksen yhteydessä.

23. lakiehdotus

Muutettavaksi ehdotettua 84 §:n 1 momenttia on esityksen jälkeen muutettu 1.1.2015 voimaan tulleella lailla 1376/2014. Tästä syystä lakiehdotusta on muutettava.

36. lakiehdotus

Muutettavaksi ehdotettuun 6 §:n 1 momenttiin on eduskunnassa hyväksytty lisättäväksi uusi 15 kohta hallituksen esityksen HE 166/2014 vp

perusteella. Tästä syystä nyt lisättäväksi ehdotettu 15 kohta muuttuu 16 kohdaksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että 2., 8., 14.—22., 24.—35. ja 37. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1., 7., 23. ja 36. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että 3.—6. ja 9.—13. lakiehdotus hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Työtapaturma- ja ammattitautilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I Osa

Yleiset säännökset

1 luku

Yleiset säännökset

1—7 §

2 luku

Henkilöllinen soveltamisala

8 §

Työntekijänä tehtävä työ

Jollei jäljempänä toisin säädetä, tätä lakia sovelletaan henkilöön, joka tekee työtä:

(1 kohta kuten HE)

2) merityösopimuslain (756/2011) 1 §:ssä (poist.) tarkoitetussa työsuhteessa;

(3—8 kohta kuten HE)

9—12 § (Kuten HE)

3 luku

Alueellinen soveltamisala

13 ja 14 § (Kuten HE)

II Osa

Korvattavat vahinkotapahtumat

4 luku

Yleiset säännökset

15 ja 16 § (Kuten HE)

5 luku	<i>Ulkomailla annetun sairaanhoidon korvaaminen</i>
Työtapaturmaa koskevat säännökset	46—49 § (Kuten HE)
17—25 § (Kuten HE)	<i>Palkan korvaaminen tutkimusajalta ja fysikaalisen hoidon ajalta</i>
6 luku	
Ammattitauteja koskevat säännökset	9 luku
26—32 § (Kuten HE)	Muut kustannusten korvaukset
	50—54 § (Kuten HE)
7 luku	
Työliikekipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio	10 luku
33—35 § (Kuten HE)	Ansionmenetykskorvaukset
	<i>Yleiset säännökset</i>
	55 § (Kuten HE)
III Osa	<i>Päiväraha</i>
Etuudet	56—61 § (Kuten HE)
8 luku	62 §
Sairaanhoidon korvaukset	<i>Päivärahasta tehtävä palkansaajamaksujen vähennys</i>
<i>Yleiset säännökset</i>	(1 ja 2 mom. kuten HE)
36—38 § (Kuten HE)	Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään päivärahas- ta, koskee myös päivärahan suuruisena makset- tavaa kuntoutusrahaa. (Uusi 3 mom.)
<i>Julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaan- hoidon korvaaminen</i>	<i>Tapaturmaeläke</i>
39—42 § (Kuten HE)	63—68 § (Kuten HE)
<i>Yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaaminen</i>	<i>Kuntoutusraha</i>
43—45 § (Kuten HE)	69 § (Kuten HE)

*Opiskelijan ansionmenetyskorvaus opiskelun
estyessä*

70 §
(Kuten HE)

Vuosityöansion määrittäminen

71—80 §
(Kuten HE)

*Ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva
työansio*

81 ja 82 §
(Kuten HE)

11 luku

Pysyvän haitan korvaaminen

83—87 §
(Kuten HE)

12 luku

Kuntoutuskorvaukset

88 §
(Kuten HE)

89 §

Ammatillinen kuntoutus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja toimen-
piteitä ovat:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) työhönvalmennus entisessä tai uudessa
työssä (*poist.*);

(4—8 kohta kuten HE)

(4 ja 5 mom. kuten HE)

90—98 §
(Kuten HE)

13 luku

**Vahingoittuneen kuoleman johdosta makset-
tavat korvaukset**

99—109 §
(Kuten HE)

IV Osa

Etuuksien toimeenpano

14 luku

Korvausasian vireilletulo

110—116 §
(Kuten HE)

15 luku

**Asianosaiset ja puhevallan käyttö korvaus-
asian käsittelyssä**

117 ja 118 §
(Kuten HE)

16 luku

**Vakuutuslaitosta koskevat menettely-
säännökset korvausasiassa**

119—127 §
(Kuten HE)

17 luku

**Vahingoittunutta ja muuta korvauksenhaki-
jaa koskevat menettelysäännökset korvaus-
asiassa**

128—134 §
(Kuten HE)

18 luku
Korvauksen maksaminen
135—145 § (Kuten HE)
19 luku
Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus kor- vausasian käsittelyyn
146—155 § (Kuten HE)
V Osa
Vakuuttaminen ja vakuutusmaksu
20 luku
Vakuuttaminen
156—165 § (Kuten HE)
21 luku
Vakuutusmaksun määräytyminen ja maksa- minen
166—176 § (Kuten HE)
22 luku
Vakuuttamisen valvonta
177—186 § (Kuten HE)

VI Osa
Vapaaehtoiset vakuutukset
23 luku
Yleiset säännökset
187 § (Kuten HE)
24 luku
Yrittäjän työajan vakuutus
188—198 § (Kuten HE)
25 luku
Vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus
199—203 § (Kuten HE)
26 luku
Työntekijän vapaaehtoinen työajan vakuutus ulkomaantyössä
204 § (Kuten HE)
VII Osa
Toimeenpanojärjestelmä
27 luku
Vakuutuslaitokset
205—208 § (Kuten HE)

28 luku

Tapaturmavakuutuskeskus

209—220 §
(Kuten HE)

221 §

*Nimenkirjoitusoikeus, kirjanpito ja tilinpäätös
sekä tilintarkastajat*

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tapaturmavakuutuskeskuksen kirjanpitoa ja tilinpäätöstä sekä hallintoa tarkastamaan *yleiskokous* valitsee tilikaudeksi kerrallaan kaksi tilintarkastajaa ja näille henkilökohtaiset varatilintarkastajat. Vähintään yhden tilintarkastajan ja hänen varatilintarkastajansa on täytettävä vakuutusyhtiölaissa vakuutusyhtiön tilintarkastajalle asetetut kelpoisuusvaatimukset. Tilintarkastaja toimii samalla Tapaturmavakuutuskeskuksen valvontatilintarkastajana.

222—224 §
(Kuten HE)

225 §

Hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja ovat *velvollisia* korvaamaan vahingon, jonka *he ovat* toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttaneet Tapaturmavakuutuskeskukselle. Sama koskee tätä lakia tai Tapaturmavakuutuskeskuksen sääntöjä rikkomalla Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Virkavastuusta säädetään 206 §:ssä.

29 luku

Tapaturma-asiain korvauslautakunta

226—228 §
(Kuten HE)

30 luku

Lisävakuutusmaksuvelvollisuus ja yhteistakuumaksu

229 ja 230 §
(Kuten HE)

31 luku

Jakojärjestelmä

231 ja 232 §
(Kuten HE)

32 luku

Erinäiset säännökset

233—236 §
(Kuten HE)

VIII Osa

Muutoksenhaku, oikaisumenettelyt ja takaisinperintä

33 luku

Muutoksenhaku

237—243 §
(Kuten HE)

34 luku

Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä

244—247 §
(Kuten HE)

IX Osa

Erinäiset säännökset

35 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

248—264 §
(Kuten HE)

36 luku

Erinäisiä säännöksiä

265—278 §
(Kuten HE)

37 luku

Rangaistussäännökset

279 ja 280 §
(Kuten HE)

38 luku

Voimaantulo

281—286 §
(Kuten HE)

7.

Laki

valtion eläkelain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

(Poist.)

muutetaan (poist.) valtion eläkelain (1295/2006) 26 § seuraavasti:

(Poist.)

14, 18 ja 24 §
(Poist.)

26 §
(Kuten HE)

41, 73 ja 128 §
(Poist.)

(1 mom. kuten HE)
(2 ja 3 mom. *poist.*)

23.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 84 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 84 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 84 §:n 1 momentti laissa 1376/2014, seuraavasti:

84 §

Kotoutumista edistävään toimenpiteeseen osallistuvan vakuutusturva

Työttömyysetuutta saavalle edellä 22 §:ssä tarkoitettuun maahanmuuttajan kotoutumista edistävään omaehtoiseen opiskeluun ja työmarkkinatukea saavalle muihin yksilöllisesti sovituihin toimenpiteisiin osallistuttaessa sattuneesta tapaturmasta tai niissä saadusta ammattitaidista suoritetaan (poist.) henkilölle korvaus val-

tion varoista samojen periaatteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa (/) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista. Korvaus suoritetaan kuitenkin vain, jos vahingon kärsineellä ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

(2 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

36.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 14 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1153/2013, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin uusi 15 ja 16 kohta seuraavasti:

6 §	15) säätiölain (/) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää; (Uusi)
Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus	16) työtaturma- ja ammattitautilain (/) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa.
Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tuke-	
maan:	
14) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä	
annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain	
(869/2009) mukaista liikenneluvan myöntämis-	
tä ja peruuttamista;	
	Voimaantulosäännös
	(Kuten HE)

Helsingissä 18 päivänä helmikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Hanna Mäntylä /ps
vpj.	Anneli Kiljunen /sd	Mikael Palola /kok
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Terhi Peltokorpi /kesk
	Ari Jalonen /ps	Sari Sarkomaa /kok
	Johanna Jurva /ps	Hanna Tainio /sd
	Merja Kuusisto /sd	Raija Vahasalo /kok
	Sanna Lauslahti /kok	Ulla-Maj Wideroos /r
	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilain ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi on perussuomalaisen mielestä pääsääntöisesti erittäin kannatettava ja sen tarve on merkittävä. Pidämme myös tärkeänä, että jatkossa valmisteltavia säännöksiä pyritään uudistamaan siten, että niistä tulee entistä tarkempia ja yksityiskohtaisempia.

Pidämme tässä lakiesityksessä tärkeänä parannuksena sitä, että korvauskäsittelyä ja ammattillisen kuntoutuksen selvittelyä pyritään nopeuttamaan lyhentämällä korvausprosesseja koskevia määräaikoja. Lisäksi on hyvä, että ns. ns. vakuutuslääkärijärjestelmää pyritään kehittämään nykyisestä avoimuutta lisäämällä. Hyvänä asiana näemme myös sen, että esityksessä ei heikennetä työntekijän asemaa ja parannuksia tulee myös yrittäjien osalta.

Perussuomalaiset pitävät kuitenkin erityisen valitettavana sitä, että hallituksen esityksessä ei puututa työpaikalla ilmenneistä home- ja kosteusvaurioista aiheutuneisiin terveyshaittoihin ja työpaikan vaihdoksen tukemiseen tilanteessa, jossa kosteusvaurioista peräisin olevat mikrobit aiheuttavat oireita, jotka estävät työskentelyn.

Pääsääntöisesti home- ja kosteusvaurioista aiheutuneet ongelmat ovat kiistattomia, mutta sairauden luonteen vuoksi ammattitaudin diagnosointi on erittäin vaikeaa. Kuitenkin osalla altistuksen saaneista oireilu on niin vakavaa, että he ovat käytännössä kykenemättömiä suorittamaan työtehtäviään työpaikallaan. Mikäli työnantajalla ei ole osoittaa työntekijälle työskentelytilaa sellaisessa paikassa, jossa hän ei saa

oireita, sisäilmaongelmista kärsivä jää vaille palkkatuloja ja työkyvyttömyyden ajalta annettavaa sosiaaliturvaa.

Tilanne on sairastuneen työntekijän kannalta kohtuuton. Tästä syystä lakiin tulee mielestämme kirjata home- ja sisäilmaongelmista sairastuneille henkilöille suunnatut tukitoimenpiteet, joilla mahdollistetaan sairastuneen henkilön työpaikan vaihdos tilanteessa, jossa työpaikan sisäilmaongelmat estävät työskentelyn. Asiaa valmistellut kolmikantainen työryhmä ei kuitenkaan ole päässyt asiassa yksimielisyyteen. Pidämme tätä erityisen valitettavana työntekijöiden kokonaisvaltaisen turvan kannalta, ja näin ollen katsomme, että tältä osin lakia tulee viipymättä ryhtyä jatkotyöstämään.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että työtapaturma- ja ammattitautilain osalta ryhdytään välittömästi jatkovalmisteluun, jotta työpaikallaan kosteus- tai homeongelmista kärsivien työntekijöiden tueksi luodaan selkeä tukijärjestelmä myös mahdollisen työpaikan vaihdon tukemiseksi sekä riittävän taloudellisen turvan varmistamiseksi.

Helsingissä 18 päivänä helmikuuta 2015

Hanna Mäntylä /ps
Ari Jalonen /ps
Anne Louhelainen /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Kosteusvauriosta johtuvat mikrobialtistukseen liittyvät terveysongelmat ovat varsin yleisiä, mutta tiedot niiden täsmällisistä aiheuttajista ovat edelleen puutteellisia. Useimmissa tapauksissa taudin aiheuttajat eivät ole yksiselitteisesti mitattavissa ja todettavissa. Kysymys on erityisesti lääketieteellisen tiedon puutteesta ja siihen liittyvästä menetelmien kehittymättömyydestä. Toisaalta kysymys on myös koulukunta- ja tulkintraeroista, koska esitetään myös näkemyksiä, joiden mukaan syy-yhteys kosteusvauriomikrobien ja oireilun välillä olisi riittävästi todennettavissa.

Diagnostiikan lisäksi kosteusvauriomikrobisairauksiin liittyy ongelmia myös korvattavissa tapauksissa. Esimerkiksi työpaikalla oireileva, mutta sen ulkopuolella oireeton henkilö katsotaan työkykyiseksi sekä tapaturmavakuutuksen että sairausvakuutuksen työkyvyttömyyskorvauksien näkökulmasta, koska hän on kykenevän suorittamaan entisiä työtehtäviään ainoastaan sellaisissa työtiloissa, joissa esiintyy kosteusvauriomikrobialtistusta. Tämän seurauksena henkilö voi jäädä kokonaan ilman ansionmenetyskorvauksia taudin akuuttivaiheen jälkeen. Myös eduskunnan tarkastusvaliokunta on kiinnittänyt mietinnössään (TrVM 1/2013 vp) huomiota ongelmaan.

Työtapaturma- ja ammattitautilain kokonaisuudistuksen yhteydessä on osana uudistushanketta valmisteltu vuodesta 2007 lähtien ehdotusta laiksi työpaikan kosteusvauriosta johtuvan työpaikan vaihdoksen tuesta. Lakiuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa palkansaajakeskusjärjestöt ja kunnallinen työmarkkinalaitos pääsivät yhteisymmärrykseen ehdotuksesta, jonka mukaan säädettäisiin laki työpaikan vaihdoksen tuesta sellaisille työntekijöille, jotka eivät kosteusvauriomikrobien aiheuttamien

terveysongelmien vuoksi kykene työskentelemään työpaikallaan. Sitten Kunnallinen työmarkkinalaitos perääntyi tästä sopimuksesta.

Ehdotukset työpaikan vaihdoksen tukea koskevaksi laiksi on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä muun työtapaturma- ja ammattitautilain yhteydessä. Laki olisi ollut 3 vuoden määräaikainen kokeilulaki, jonka avulla olisi voinut tarkemmin selvittää niin kustannusvaikutuksia kuin sääntelyn mahdollisuuksia edistää työntekijän uudelleensijoittumista työelämään. Sosiaali- ja terveysministeriö teki lokakuussa 2014 esityksen, jonka mukaan se olisi ollut valmis rahoittamaan hanketta 7 miljoonalla eurolla (3 vuoden siirtomääräraha). Tästä huolimatta Kunnallinen työmarkkinalaitos vastusti lakiesityksen antamista eduskunnalle eikä sitä hallituksen lakiesityksessä ole.

Palkansaajakeskusjärjestöt ovat yhtenäisesti pyrkineet turvaamaan näiden työntekijöiden asemaa siten, että heillä olisi mahdollisuus päästä työskentelemään altisteettomissa työtiloissa. Näin osaltaan ehkäistäisiin työkyvyttömyyttä ja edistettäisiin kosteusvauriomikrobien aiheuttamista oireista kärsivien työntekijöiden työkykyä ja pidennettäisiin työuria.

Valiokunnan mietinnössä asiaa on käsitelty asianmukaisesti ja kohtuullisen laajasti, mutta mielestäni se ei kuitenkaan asian laatu ja laajuus huomioon ottaen ole riittävää. Siksi ehdotin lausumaa, jota ei valiokunnassa kuitenkaan kannatettu.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valmisteltavana olleet nk. homelakia koskevat säännökset viimeistellään sosiaali- ja

terveysministeriössä ja niitä koskeva esitys annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi niin, että laki saatetaan voimaan samanaikaisesti työtapaturma- ja ammattitautilain kanssa.

Helsingissä 18 päivänä helmikuuta 2015

Erkki Virtanen /vas